

Rosma küla arengukava

Rosma küla arengukava

ROSMA
MAI, 2011

SISUKORD

Sissejuhatus

1. Küla olukord ja üldine kirjeldus
  1. Ajalooline taust
  2. Paiknemine
  3. Elanikkond
  4. Loodusolud
  5. Majandusolud
  6. Sotsiaalolud
  7. Infrastruktuur
  8. Investeeringud
  9. Koostööpartnerid
2. Hinnang küla olukorrale
  1. Swot analüüs
  2. Arengueelduste koondhinnang
3. Visioon 2015
4. Küla arengulised eesmärgid ja ülesanded nende saavutamiseks
5. Võtmevaldkonnad külaelu arengus
6. Tegevuskava
7. Küla arengukava elluviimine, seire ja hindamine
8. Küla arengukava seos valla arengukavaga ja teiste arenguliste dokumentidega
9. Kokkuvõte

Lisad

1. Küla asendi kaart
2. Elanikkond
3. Pilte

SISSEJUHATUS

Külaelu edendamiseks on vaja läbimõeldud, vajadustest lähtuvat ja samas pikemas perspektiivis alternatiivset tegevusplaani. Eesmärgiks on külaelu väärtustamine ning kaasa aitamine ettevõtluse arengule. Arengukava eesmärgiks on määrata Rosma küla peamised arengusuunad ja prioriteedid aastani 2015. Arvesse võttes kiiresti arenevat ühiskonda ja küla asukohta. Arendamisel tuleb eelkõige arvestada elanike vajadusi. Julgustada avaldama oma arvamust osalemaks küla arengu kujundamisel. Suurendada inimeste vastutust ja kohustust kavandatu ellu viia. Objektiivselt hinnata reaalsel olukorda ning võimalusi, mis aitaksid kaasa külas ettevõtluse arendamisele ja küla kui elukeskkonna kvaliteedi tõstmisele. Arengukava koostamiseks korraldati üldkoosolek. Väikeste gruppidega on korduvatel aruteludel osalenud kokku 10-20 elanikku. Rosma küla arengukava lähtub Eesti Vabariigi seadustest, Põlva maakonna planeeringust ja Põlva valla arengukavast.

1. KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS

1.1 AJALOOLINE TAUST

Rosma küla asub Põlva maakonnas.

Esimesed teated Rosma kohta on aastast 1638 (Rozma Kywi).

Rosma linnamäge võidud vanarahva jutu järgi veega ära lõigata. Ora jõel olnud Plaki pere juures pais.

Rosma linnamägi: 1at.teisel poolel asus seal puitlinnus, mis jäeti maha II at.alguses. See oli tolle aja kohta üks suuremaid ja tugevamalt kindlustatud linnuseid Lõuna-Eestis. Võhandu ja Ahja jõgikonnas oleva piirkonna tolleaegne administratiivpoliitiline keskus ja kauplemiskoht.

Linnamägi on 106 m pikk ja 77 m lai. Loodeotsas on madalas lohus kaevukoht, mis olnud hästi sügav. Kaev aeti täis, et õnnetusi ära hoida.

Tasandamata jäänud õu ja kultuurkihi puudumine annavad tunnistust, et rajatist ei kasutatud pikka aega.

Linnamäe lähedal on kaks kääbast I aastatuhande teisest poolest.

Rosma linnamägi sarnaneb Kauksi Leerimäega.

Rosma külas asub kaks vesiveskit- üks Orajõel, teine Periojal. Orajõe veski on renoveeritud elumajaks. Periojal asuv veski omab ka samasse kompleksi kuuluvat möldri maja ja veskilistemaja, mis on samuti renoveeritud.

Sookülas väärib tähelepanu kask (LKv) (übermööd 2,35 m, kõrgus 17 m).

Endises Rosma koolimajas sündis 26. jaanuaril 1885. a. nimekas koolimees Johannes Käis.

1965. a. pandi Rosma koolimajale mälestustahvel, kümme aastat hiljem aga istutasid endise Võru Õpetajate Seminari kasvandikud ja Põlva Keskkooli esindajad Päkamäe nõlvadele, kus oli J. Käisi esimene mängumaa, mälestustammiku.

1.2 PAIKNEMINE

Rosma küla asub Põlva maakonnas, Põlva vallas. Küla läbib kaks olulist maanteed (Põlva - Võru ja Värskä – Põlva). Rosma küla paikneb Põlva linna külje all (küla algus on linnast 0,5 km. kaugusel ja lõpp umbes 8 km kaugusel.

1.3 ELANIKKOND

Rosma külas elab 405 inimest.

Lapsi ja noori kuni 19 eluaastani on 91, tööealisi vanuses 20 -59 on 219, pensioniealisi ja vanemad on 95.

Nagu arvud näitavad on külas palju noort ja elujõulist rahvast, lapsi on palju ja pensionärid on aktiivsed ja teotahelised. Külas on 137 majapidamist (eramu ja talu), üks ridaelamu ja 1 korterelamu.

1.4 LOODUSOLUD

Rosma küla paikneb mitmekesise ja vahelduva loodusega alal, kus asub hulgaliselt mägesid, kauneid ojasid ja väiksemaid veekogusid. Maastik on väga kaunis ja maaliline. Metsad vahelduvad mägede ja orgudega. Ei puudu ka soised alad.

1.5 MAJANDUSOLUD

Rosma külas kohapeal on 46 töökohta. Külas asuvad Peri POÜ kanalad ja viljakuivatid, saeraam ja väike puidutöökoda. Külas asub ka Waldorf – kool/lasteaed. Turismiga plaanib tegelda üks majutusasutus – Rosma Veski Puhkemaja. Enamus külarahvast käib tööl lähedalasuvates linnades Põlva, Tartu, Võru ja valla ettevõtetes.

1.6 SOTSIAALOLUD

Rosma küla lapsed käivad Põlva linna ja Valla lasteaedades ja õpivad Põlva Keskkoolis ja Ühisgümnaasiumis. Haridust pakuvad veel Mammaste Lasteaed-Algkool ja külas asuv Waldorfkool ja –lasteaed „Täheke“ Haigla, kiirabi, perearstid, postimaja, kauplused, raamatukogud -asuvad kõik Põlva linnas. Küla seltsielu hakkas elavnema 2007. aastal. Alustati ühiselt Päkamäe koristusega. Tänapäevaks on traditsioonilisi üritusi rohkem. Alates 2009 aastast korraldatakse igaaastaselt 1.mail Rosma Külapäeva. Toimuvad ühised jõulupeod , jürituli , jaanituli, volbripäev, mardipäev, kadripäev. Ühiselt on korrastamisel plats küla keskele Päkamäe serva kuhu on plaanis rajada kiik ja küla suvine kogunemisplats. Bussijaama lähedusse on kavas paigaldada küla infotahvel ning küla tänavatele/teedele viidad. Avatud interneti

punkt külas hetkel puudub, kuid on avatud ja võimalik kasutada Põlva linnas ja Peri külakeskuses. Saavutada kokkulepe, et see avataks Rosma koolimajas.

1.7 INFRASTRUKTUUR

Teed -küla läbivad Värskä - Põlva ja Põlva - Võru maanteed ja nn. Põlva ringtee. Maanteed on linnade vahelised ja asfaltkattega. Teede olukord on normaalne. Küla ühendab lähedalasuva Põlva linnaga kergliiklustee. Küla peatänavat valgustab tänavavalgustus. **Ühistransport** – küla läbivad erinevad bussiliinid. **Vesi** –peaaegu kõik majapidamised kasutavad oma kaevu ja heitvete kogumiskaevu. Osaliselt on kasutuses kolhoosiaegne veetrass kanalate pumplast. Rajamisel on Põlva linnaga ühenduses olev ühisveevärk ja –kanalisatsioon. **Prügimajandus** –majapidamised omavad lepinguid prügifirmadega ja lisaks sellele on küla keskel ka kaks sorteeritud prügi kogumise kohta.

1.8 INVESTEERINGUD

Põlva vald on investeerinud küla vee- ja kanalisatsioonivarustusse ja kergliiklusteedesse. Projektide abil on MTÜ Sooküla alustanud lipuväljaku ja mänguväljaku ehitustöödega Sookülas.

Tulevikuinvesteeringud:

- Tänavavalgustus.
- Matkarajad.
- Teeviidad ja sildid.
- Päkamäe lõkke- ja vabaaja plats.
- Spordi- ja külaplatsid.
- Laste mänguväljakud.
- Krossimägi
- Võimaluse korral koostöös vallaga vaadata läbi vajalikud veesilmade ja kraavide kuivendused/süvendused külas,
- Veski renoveerimine ja kujundamine küla muuseumiks
- Külaseltsile kogukonnale vajalike teenuste osutamiseks seadmete (näiteks puulõhkumismasin) soetamine

1.9 KOOSTÖÖPARTNERID

Üheks Rosma küla koostööpartneriks on Johannese Kool Rosmal. Alljärgnevalt väljavõtte kooli arengukavast, mis puudutab koostööd külaga.

Koostöös Rosma külaga:

- a) muudame laste koolitee ja kooliõue turvaliseks (üleikäigurada, õueala liiklusmärk)

- b) tutvustame Rosma külaaktiivile kooliõue ja spordiplatsi detailplaneeringut
- c) korrastame kooli territooriumiga piirnevat Päkamäge
- d) Võimaldame külal kasutada oma ruume ürituste korraldamiseks

HINNANG KÜLA OLUKORRALE

2.1 SWOT-ANALÜÜS

Tugevused: <ul style="list-style-type: none"> 1. Kaunis loodus 2. Korralik teedevõrk 3. Keskuse lähedus 4. Lasteaed-põhikool 5. Pika ajalooga küla 6. Stabiilne püsielanikkond	Võimalused: <ul style="list-style-type: none"> 1. Aktiivset elanikkonda piisavalt, vaja vaid leida paar liidrit kellel aega ja tahtmist asja vedada 2. Turismi kaudu ettevõtluse arendamine 3. Loodusressursi rakendamine 4. Tugeva alternatiivkooliga kaasnev tähelepanu 5. Omanäolised tänavanimed 6. Kokkuleppel kooliga rajada nende territooriumile palliplats
Nõrkused: <ul style="list-style-type: none"> 1. Põlva kui tõmbekeskuse lähedus 2. Vähene ettevõtete arv külas 3. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni puudumine 4. Külakeskuse puudumine 5. Spordimängudeks vajalike platside puudumine 6. Küla paiknemine hajusalt ja liiga suurel territooriumil.	Ohud: <ul style="list-style-type: none"> 1. Kui kaob EV –s Kagu Eesti soodustamine. 2. „Suure Põlva väike veli“ 3. Külaelanike passiivsus 4. Ressursside oskamatu majandamine

2.2 ARENGUEELDUSTE KOONDHINNANG

Rosma küla põhilised tugevused seisnevad Põlva linna läheduses, looduslikes oludes ja turismipiirkonnas asumises. Kasuks tuleb ka juba aktiveerunud külaelu, taaselustatud vanad traditsioonid ja ühised tegemised, mis aitavad samuti kaasa külaelu arengule. Rosma küla nõrkusedki seisnevad linna läheduses, samuti külaelanike suhteliselt rutiinsest elust tingitud probleemidest. Rosma küla vajab külaelu arendamiseks ja püsijäämiseks oma elanike head tahet väärtustada külaelu ja soovi säilitada nii oma küla kui ka vanad traditsioonid.

3. VISIOON 2015

KVALITEETNE JA TOIMIV INFRASTRUKTUUR

Rosma küla läbivad maanteed on asfalteeritud, ülejäänud väiksemad kruusakattega teed on talutavad ja normaalselt hooldatud. Külas on toimiv tsentraalne veevõrk kanalisatsioon ja tänavavalgustus.

SISUKAS VABAAJA VEETMINE

Rosma külas on koolimaja, kus toimuvad üritused aastaringselt, käivitatud on ka mõned huvialaringid. Aktiivselt tegutseb Rosma Küla Selts ning mitmed teised seltsingud ja MTÜ-d. Vaba aja veetmiseks ja sportimiseks kasutatakse kooli kõrval asuvat mänguplatsi, käsitöömaja ja külas asuvaid matkaradu, mänguplatse ja Krossimäge. Traditsiooniks on saanud 1.mail Külapäeva korraldamine ning kord aastas korraldatakse Krossimäel küla üks suurüritustest motokross. Motokrossi ajal on külal võimalik ka mõjukamalt reklaamida meie küla võõrastele.

ARENENUD VÄIKEETTEVÕTLUS JA TURISM

Rosma küla olemasolevad majapidamised on muutunud tugevamaks. Potentsiaal peitub kaunis looduses, oma paeluvate veesilmade ja kõrguvate mägedega (eriti Linnamägi). Johannese Kool Rosmal ja lasteaed „Täheke“ tegutsevad alternatiivharidusmaastikul edasi hoides küla nime teadvuses. On lisandunud väikeettevõtteid, mis on tõstnud küla tööhõivet. Külas asub mitu majutusteenust pakkuvat ja turiste teenindavat ettevõtet.

SOTSIAALNE RAHULOLU

Rosma küla on varustatud viitade ja talusiltidega, mis tagavad kiirabi ja päästeameti kiire ja õigeaegse kohalejõudmise ning selguse uutele elanikele ja külalistele. Küla läbivad mitmed ühiskondliku transpordi liinid. Põlva linna ja valla ühinemise järgselt on ühiskondliku transpordi ühendus keskustega hea. Pole töötuid ega probleeme meelemürkidega. Elanikud tunnevad end turvaliselt ning toimivad tugeva kogukonnana.

PUHAS ELUKESKKOND

Teeääred on prahist puhtad ja suvel niidetud. Majapidamistest on kadunud vanad romud, vanaraua -ja mööblihunnikud. Kõikidel majapidamistel on sõlmitud prügiveo lepingud, mis hoiavad ära prahihunnikute tekkimise.

4. KÜLA ARENGULISED EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

TOIMIV INFRASTRUKTUUR

- Korraldada heakorratalguid
- Avada teabetuba
- Intensiivistada koostööd vallaga
- Rajada ühiselt kooskäimiseks mänguväljakuid ja lõkkeplatse, seda ka küla kaugemates nurkades.
- Pühapäevakohvik.

TUNTUD JA HUVITAV KOHT KÜLASTAJATELE

- Leida viis erinevaks teistest (nn. oma märk „Roheliste mägede küla“ vms).
- Rajada matkarada, küla looduskaunite paikade tutvustamiseks
- Reklaamida küla tegemisi kõikjal meedias

AKTIIVNE KULTUURIELU

- Toetada kooli kui küla vaimsuse kandjat
- Hoida olemasolevaid traditsioone ja luua uusi
- Jätkata traditsioonilist külapäeva korraldamist praegustele ja endistele külaelanikele(1. mai)
- Asutada oma klubi eakatele külaelanikele
- Luua hea koostöö naaberküladega
- Korraldada ühiseid kokkusaamisi ja külarahva omavahelist suhtlemist soodustavaid üritusi.

TERVE JA TURVALINE KÜLA

- Propageerida tervislikke eluviise koostöös Rosma Haridusseltsiga
- Tutvustada looduslähedase elamise võimalusi
- Seada sisse toimiv naabrivalve

ARENENUD VÄIKEETTEVÕTLUS

- Luua turismitalude kett - arendada koostööd talude vahel
- Taaselustada külapoe-kõrtsi traditsioon(kasvõi hooajaline)
- Käsitööringis valminud esemete ühine müük Põlvamaa Ökomessil jm. üritustel.
- Mahepõllumajanduslikul viisil tootmise võimalustega tutvumine ning sobiva toote arendamine(selliste toiduainete müük kooli/lasteaia tarbeks)

5 .VÕTMEVALDKONNAD KÜLAELU ARENGUS

TURISM

- Soodustada igati turismi elavnemist. (Ühised temaatilised koolitused, ekskursioonid).
- Aidata kaasa turismitalude tekkele ja nende arengule.
- Sildistada turismile atratiivsed kohad.
- Alustada Rosma Linnamäele teemapargi rajamist

KESKKONNAKAITSE

Ka see on tähtis valdkond, kuna küla paikneb looduslikult õrnas piirkonnas. On vaja teha selgitustööd loodushoiust ja majapidamiste korrastamistest. Teeäärte ja muude ühiskasutatavate objektide korrashoiuks korraldada talgud. Aidata organiseerida romude ja vanaraua äravedu. Selgitada elanikele prügiveo äravedamise vajalikkust . Samuti on vaja propageerida võsa raiumist ja sellega säilitada haritavat maad ning avada kauneid loodusvaateid. Veesilmade süvendused ja korrastused , et vältida maa võsastumist (võimalusel valla kaasabil).

KULTUUR

Küla põhiliseks kultuurielu kandjaks on kool. Väga oluline on arendada kultuurielu. Kultuurielu arendamiseks on vaja korraldada huvitavaid ja originaalseid üritusi. Jätkata vanu traditsioone ja luua uusi omanäolisi. Alustama peaks küla kroonika ja ajaloo kogumisega ja arhiveerimisega. Momendil puudub Rosma külal oma seltsimaja. Kooskäimise kohana kasutatakse koolimaja, käivad läbirääkimised Rosma Veski Puhkemaja kasutamiseks. Samuti puudub teabetuba -ilma milleta on tänapäeva kiiresti muutuv ja arenevas maailmas raske edasi areneda ja keeruline suhelda teiste külade ja seltsidega. Propageerida töökasvatust lastele- metsas ja põllul jne.

ETTEVÕTLUS

Ettevõtluse valdkond on eriti oluline. Edukas ettevõtlus ja töökohtade olemasolu hoiavad noori ja haritud inimesi kodukohas, aidates kaasa küla arengule erinevates valdkondades. Ettevõtluse arendamine toob kaasa uute töökohtade tekke kohapeal, mis aitab kaasa elanike arvu püsimisele ja suurenemisele.

6. TEGEVUSKAVA

6.1. Jätkata külaeluaarendajana MTÜ Rosma Küla Selts tegevust.

6.2. Sildid ja viidad küla teedele/taludele ja turismiobjektidele.

6.3. Toetada erinevate huvigruppide kooskämist (noored, pensionärid, käsitööhuvilised).

6.4. Korraldada iga aastaselt külapäevi

6.5. Jätkata ühiseid kooskämisi (koristuspäevad, jaani- ja jürituled) ning korraldada uusi omapäraseid üritusi(ühel advendipäeval aidata küla ühte vanurit küttepuu talgutega jne)

6.6. Luua koostöövõrgustik valla teiste küladega.

6.7. Näha ette võimalus kaasa aidata vee keskkonna korrastuseks ja vajadusel küttepuude tegemiseks puhastusraiena riigimetsadest.

6.8. Rajada külla kooskämise ja vaba aja veetmise kohti.(lõkkeplatsid, mänguväljakud, kõlakojad, puhkeplatsid jne).,ettepanekuid elanikelt.

6.8.1. Aidata kaasa MTÜ Sooküla poolt koordineeritava Lipu- ja mänguväljaku valmimisele.

6.8.2. Aidata kaasa MTÜ Park Linnamäe koordineeritavate puhkealade valmimisele.

1) Linnamäe kinnistu (katastriüksuse nr. 61903:002:0361), et sellest kujundada park-haljasala

2) Pargi kinnistu (katastriüksuse nr. 61903:003:0096), sellest kujundada park-puhkeala Karisilla teel, koos sissesõiduteega.

6.9. Pakkumaks küla kogukonna liikmetele ühiskondlikku ja avalikku teenust, soetada MTÜ Rosma Küla Selts varana puulõhkumisseade

Konkreetsete tegevuskava punktide kohta tehakse ja kooskolastatakse tööplaanid küla juhatuse või omanike poolt.

7. KÜLA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava elluviimise eest hoolitsevad külaelanikud, koordineerib MTÜ Rosma Küla Selts. Arengukava vaadatakse läbi külaelanike poolt igal aastal 01.maiks. Saavutuste hindamiseks viiakse läbi küsitlus külaelanike seas, et saada teada ja tagasisidet inimeste rahulolu kohta arengukava elluviimisel. Hinnatakse olukorra muutumist külas.

8. KÜLA ARENGUKAVA SEOS PÕLVA VALLA ARENGUKAVAGA JA TEISTE ARENGULISTE DOKUMENTIDEGA

Rosma küla arengukava seondub Põlva valla arengukavaga, mis on koostatud aastateks 2004 - 2015, järgnevate punktide läbi:

1. Põlvamaa on populaarne puhkuse veetmise koht eestimaalastele ja välisturistidele
2. Toimib kogu valda kattev avalike teabetubade võrgustik
3. On välja ehitatud tänapäeva nõuetele vastav tänavavalgustus. Nii olemasoleval hoonestusalal kui ka planeeritud elamurajooni valgustamisalad on kantud üldplaneeringu kaardile.
4. Elanikud on keskkonnateadlikud ja keskkonnahoidlikud
5. Elukeskkond on heakorrastatud ja puhas
6. Kaunid loodusvaated on avatud, toimib pidev maastikuhoole
7. Toimib naabrusvalve

9. KOKKUVÕTE

Kasutades ära turismipiirkonnas asumist ja kaunist loodust, on meil arenguks suured võimalused. Külahva põhiliseks sooviks on parandada oma elukvaliteeti - samas hoida alles küla omapära. Põhilised eesmärgid on parandada infrastruktuuri, arendada ettevõtlust, luua külahvale mõnusad vabaaja veetmise ja kooskäimise võimalused. Muuta küla kauniks ja turvaliseks, kus veedavad ka turistid meelsasti oma aega. Soovime, et Rosma küla ei ole tuntud ja hinnatud ainult Põlva vallas, vaid piirkonnas tervikuna ja et meid teatakse üle kogu Eesti. Arvame, et tuginedes oma küla vajadustele ja võimalustele, on meie küla arengu võtmevaldkondadeks turism, ettevõtlus, keskkonnakaitse ja kultuur. Võttes arvesse oma tugevusi ja püüdes parandada nõrkusi, saab Rosma külast mõnus koht elamiseks.

LISAD

1. KÜLA
ASENDIKAART

2. ELANIKKOND

Vanus	arv	osakaalu protsent
0-19 noored	91	22 %
20-59 tööalised	219	54 %
60- pensioniealisi	95	23 %